

KÄRSÄMÄEN
PERUSOPETUKSEN
POSITIIVISTEN TARINOIDEN
OPINTO-OHJAUSSUUNNITELMA
2024 – 2027

SISÄLTÖ

Oppilaan opintojen ohjaaminen	3
Hyvän ohjauksen kriteerit	3
Keskeiset lait	3
Käytännön toteutus	4
Henkilökohtainen ohjaus ja pienryhmäohjaus	5
Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus	5
Työn- ja vastuunjako ohjauksessa	6
Opiskeluhuollon henkilöstö	11
Monialaiset koulun ulkopuoliset ohjausverkostot	12
Kodin ja koulun ohjausyhteistyö	12

OPPILAAN OPINTOJEN OHJAAMINEN

Kärsämäen toimintaperiaatteena on, että **koko koulu ohjaa**. Ohjaus kuuluu kaikkien oppiaineiden opetukseen ja koulun koko henkilökunnan tehtäviin. Rohkaiseva ohjaus ja kannustava palaute lisäävät oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa sekä edistävät kiinnostusta ja halua laajentaa ja syventää oppimaansa. Oppimisen haasteisiin vastataan kehittämällä oppilaan vahvuuksia jatkuvasti. Ohjaustoiminta muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävän, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuvan jatkumon.

Oppilaan tehtävä on osallistua opetukseen, suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyvä asiallisesti. Oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Ohjauksen tavoitteena on tukea oppilasta pystymään omaan parhaimpaansa. Huoltaja vastaa siitä, että nuori suorittaa oppivelvollisuutensa. Oppilaanohjausta toteutetaan **yhteistyössä huoltajien ja muiden tahojen kanssa**.

HYVÄN OHJAUKSEN KRITTEERIT

Hyvän ohjauksen kriteerien tavoitteena on tukea lasten ja nuorten ohjauksen laatua, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä huomioida ohjauksen kasvava merkitys oppivelvollisuuden laajentamisen myötä. Kriteerit on laadittu suositukseksi perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen ohjaukseen. Valtakunnallisten kriteerien tavoitteena on varmistaa lasten ja nuorten ohjaus tasapuolisesti ja saavutettavasti asuinpaikasta ja olosuhteista riippumatta.

Hyvän ohjauksen kriteerit on suunnattu ensisijaisesti opetuksen ja koulutuksen järjestäjille sekä oppilaanohjaajille ja opinto-ohjaajille arjen työkaluksi, jonka avulla voidaan varmistaa laadukas ohjaus jokaisella kouluasteella sekä yksilöllisillä opintopoluilla. Hyvän ohjauksen kriteereitä voivat hyödyntää myös esimerkiksi oppilaat, huoltajat, koulu- ja oppilaitosyhteisön jäsenet ja päättäjät.

Hyvän ohjauksen kriteereissä on huomioitu Elinikäisen ohjauksen strategian tavoitteet ja toimenpidesuosituksset, joita ovat **saavutettavuus ja asiakaslähtöisyys, digitaalisuus, laadukkuus, yhdenvertaisuus ja kestävyys, monialaisuus ja koordinointi ja tietoon perustuva ohjaus**.

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/hyvan-ohjauksen-kriteerit-0>

KESKEISET LAIT

- Laki ammatillisesta koulutuksesta Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®
- Lukiolaki Lukiolaki 714/2018 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®
- Oppivelvollisuuslaki Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®
- Perusopetuslaki Perusopetuslaki 628/1998 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

Viskarilaisille / esikoululaisille järjestetään tutustumista koulun tiloihin ja toimintaan yhteistyössä esi- ja alkuopetuksen kanssa. Esiopetuksesta siirretään opetuksen kannalta välttämättömät tiedot peruskouluun. Huoltajilla on tärkeä rooli lapsen tukena tässä siirtymässä. Useassa alakoulussa on kummioppilastoimintaa, jolla tuetaan kouluun tulijoiden kiinnittymistä koulun kulttuuriin.

Vuosiluokilla 1–2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opiskeluvälineiden ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista.

Vuosiluokilla 3–6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja koulun opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Siirtymistä 6.- luokalta 7.-luokalle ohjauksen tavoitteena on tukea oppilaan sujuvaa liikkumista alakoulusta yläkouluun. Oppilaan siirtymistä tuetaan luokanopettajan/luokanvalvojan, erityisopettajien sekä oppilaanohjaajien välisellä yhteistyöllä. Oppilaitoksen toimijoiden välinen yhteistyö sekä yhteistyö huoltajan kanssa on tärkeää. Luokanopettaja ja tuleva opo huolehtivat oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen siirrosta moniammatilliselle työryhmälle.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7–9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Myös tukioppilaat ovat 7.-luokkalaisten tukena ryhmäytymisessä ja yläkoulun tapojen välittämisessä. Vuosiluokkien 7–9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvälineitään. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on oppilaanohjaajalla.

Vuosiluokilla 7.–9. oppilaanohjaus muodostuu opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti luokkamuotoisesta ohjauksesta, henkilökohtaisesta ohjauksesta, pienryhmäohjauksesta ja työelämään tutustumisesta (TET). Lisäksi oppilaanohjaukseen kuuluu ohjaus koulupolun siirtymävaiheissa sekä oppivelvollisuuden suorituksen valvominen yhdessä huoltajan kanssa. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen. Osana ohjausta toimivat erilaiset vierailijat koululla sekä vierailukäynnit oppilaitoksiin ja yrityksiin.

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa ohjauksen tehtävänä on tukea oppilasta urasuunnittelussa ja jatko-opintopaikkansa valinnoissa omat vahvuutensa tunnistuen. Tavoitteena on sujuva siirtyminen ja riittävät valmiudet jatko-opintojen aloittamiseen.

Perusopetuksen ja toisen asteen opetus- ja ohjaushenkilöstön yhteistyö sekä yhteistyö huoltajien kanssa ovat tärkeitä. Tarpeen mukaan tehdään myös moniammatillista yhteistyötä.

Oppilaanohjaaja seuraa perusopetuksen päättäneiden sijoittumista jatko-opintoihin, huolehtii yhteishaussa ilman opiskelupaikkaa jääneiden ohjauksesta oppivelvollisuuslainsäädännön mukaisesti ja ilmoittaa ilman opiskelupaikkaa olevista oppilaista kunnan oppivelvollisten vastuunohjaajalle. Hän vastaa yhdessä rehtorin kanssa oppivelvollisuuslain mukaisten opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen siirtämisestä oppilaan jatko-opintoihin.

HENKILÖKOHTAINEN OHJAUS JA PIENRYHMÄOHJAUS

Oppilas voi käydä henkilökohtaisia ohjauskeskusteluja tarpeensa mukaan eri koulun aikuisten kanssa. Henkilökohtaisen ohjauksen aikana keskustellaan oppilaan opintoihin tai elämäntilanteeseen liittyvistä kysymyksistä. Esimerkiksi opintojen edistymisen, oppimisen tuen tarpeen, ajankäytön, oppimistekniikoiden, urasuunnittelun tilanteesta ja oppilaan jatko-opintosuunnitelmista.

Oppilaille voidaan järjestää pienryhmäohjausta osana oppiaineen opetusta, oppimisen tukea tai oppilaanohjausta. Pienryhmäohjauksen aikana oppilaat käsittelevät yhdessä ohjauksellisia kysymyksiä ja pohtivat muun muassa jatko-opintojaan. Ohjaustilanne voidaan toteuttaa pienryhmässä oppitunnin aikana tai muulla ajalla. Pienryhmäohjausta toteutetaan esimerkiksi silloin, kun oppilailla on samantapaisia ohjaustarpeita, käsiteltäviä aiheita voivat olla esimerkiksi työelämään ja jatkokoulutukseen liittyvät asiat.

TEHOSTETTU HENKILÖKOHTAINEN OPPILAANOHJAUS

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaus oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Oppilaan jatko-opintosuunnitelma voidaan kirjata Wilmassa lomakkeelle Oma opiskelusuunnitelmani. Henkilökohtaiseen jatko-opintosuunnitelmaan kirjataan oppilaan vahvuuksia sekä tavoitteita siirtymisestä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Suunnitelma tehdään yhdessä oppilaan ja/tai huoltajan kanssa ja se voidaan tulostaa oppilaalle perusopetuksen päättyessä. Jatko-opintosuunnitelma on koulun arkistoitava asiakirja.

Oppilas voi tarvita tehostettua henkilökohtaista ohjausta erilaisista syistä. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta. Oppilaanohjaaja kartoittaa laajemmasta ohjaustarpeesta mahdollisesti hyötyviä oppilaita muun muassa 8.- ja 9.-luokkien oppilaanohjauksen tunneilla. Ohjauksen tarvetta voidaan havaita jo 6-7. –luokasta alkaen. Tarve tehostettuun henkilökohtaiseen ohjaukseen on aina harkinnanvarainen ja se mietitään oppilaskohtaisesti. Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus voi tarkoittaa eri oppilaille eri tukimuotoja, ja sitä toteutetaan yksilöllisen arvion pohjalta. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tehostettu-henkilokohtainen-oppilaanohjaus>

TYÖN- JA VASTUUNJAKO OHJAUKSESSA

Rehtori / apulaisrehtori

- Luo ohjaukselle toimintaedellytykset ja huolehtii, että oppilailla on mahdollisuus saada ohjausta opetussuunnitelman mukaisesti.
- Luo ohjaukselle myönteisen ilmapiirin.
- Tukee ohjauksen suunnittelua ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken.
- Huolehtii, että kaikilla ohjaukseen osallistuvilla on siihen edellytykset ja riittävät resurssit.
- Huolehtii siitä, että henkilökunnassa kaikki osallistuvat ohjaustyöhön ja että koko koulu ohjaa -ajattelu toteutuu.

Koulunkäynninohjaaja

- Ohjaa, kannustaa, avustaa ja tukee oppijaa jokapäiväisessä koulutyössä muun muassa fyysinen tuki (siirtymiset), kognitiivinen tuki (huomion suuntaaminen oppimisen tueksi), sosiaalisten tarpeiden täyttymisen tuki (ryhmässä toimimisen mahdollistaminen).
- Suunnittelee, kehittää ja toteuttaa omaa sekä koulun toimintaa.

Luokanopettaja

- Antaa tarvittavaa ikäkaudelle sopivaa ohjausta koululaisen taidoissa, oppimaan oppimisen taidoissa sekä sosiaalisissa taidoissa.
- Toimii ryhmänsä lähiohjaajana ja opiskelun motivoijana.
- Perehdyttää koulun käytänteisiin ja vastaa oppilaidensa jatkuvasta ryhmäytymisestä yhdessä muiden koulun aikuisten kanssa.
- Huomioi opetuksessa ja arvioinnissa erilaiset oppijat sekä edistää vuorovaikutusta ja hyvää ryhmädynamiikkaa omilla tunteillaan. Tiedottaa oppilaita ja huoltajia oppiaineen arvioinnista.
- Seuraa oppilaidensa opintojen etenemistä, hyvinvointia ja mahdollista tuen tarvetta yhdessä muiden opettajien ja huoltajien kanssa ja ohjaa tarvittaessa henkilökohtaisesti.
- Tukee oppilaan kouluun kiinnittymistä, seuraa ja ennalta ehkäisee oppilaan poissaoloa koulusta.
- Ottaa puheeksi huolet ja onnistumiset oppilaan koulutyössä oppilaan ja tarvittaessa myös huoltajan kanssa. Ohjaa oppilasta muuttamaan toimintaansa ja koordinoi tuen saamista koululla.
- Keskustelee oppilaan tuen tarpeesta ja hyvinvoinnista yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa sovitusti koululla oppilaan asioita edistäen.
- Vastaa oppimisen tuen suunnitelmien päivittämisestä yhteistyössä muiden opettajien kanssa.
- Ohjaa oppilaita ja huoltajia ainevalintojen tekemisessä (valinnaisuus, kielet, painotukset) ja niiden vaikutusten tunnistamisessa esimerkiksi yläkouluun siirryttäessä.

- Koordinoi oppilaiden ja huoltajien erilaisiin koulun järjestelmiin tarvittavien tunnusten saamista.
- Ylläpitää vuorovaikutusta oppilaan ja huoltajien kanssa myös erilaisten järjestelmien kautta (Wilma, sähköiset oppimisympäristöt).
- Osallistuu huoltajatilaisuuksiin yhdessä muiden opettajien kanssa.
- Ohjaa oppilaan tarvittaessa oikean henkilön luo (esimerkiksi erityisopettaja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi).
- Opettaa opetussuunnitelman mukaisia oppilaanohjauksen sisältöjä vuosiluokilla 1–6.
- Toimii kielitietoisesti ja sukupuolitietoisesti, tunnistaen jokaisen oppilaan yksilöllisyyden ja persoonallisuuden, ohjaten oppilaita heille yksilöinä sopiviin valintoihin.
- Tuntee opettamiensa oppiaineiden opiskelutekniikat ja ohjaa oppilasta oppimaan oppimisen taitoja omassa aineessaan. Ohjaa oppilasta asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään ja ajankäyttöään sekä arvioimaan edistymistään. Ohjaa hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan.
- Tutustuttaa oppilaita koulun, perheiden ja lähiympäristön ammatteihin. Ohjaa oppilaita oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.
- On selvillä oman oppiaineensa jatkokoulutusmahdollisuuksista ja työelämän tarpeista, ja mahdollistaa kohteitaan sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan.

Aineenopettaja

- Antaa tarvittavaa ikäkaudelle sopivaa ohjausta koululaisen taidoissa, oppimaan oppimisen taidoissa myös ainekohtaisesti sekä sosiaalisissa taidoissa oman oppiaineen tunneilla ja koulun arjessa.
- Ohjaa oppilaita tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita opettamastaan aineesta.
- Opettaa oman aineensa opiskelutekniikat ja työtavat sekä tiedonalan kielenkäytön.
- Huolehtii opettamansa ryhmän jatkuvasta ryhmäytymisestä.
- Ohjaa oppilasta asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään ja ajankäyttöään sekä arvioimaan edistymistään oppiaineen oppimiseksi. Ohjaa hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan.
- Ylläpitää vuorovaikutusta oman oppiaineensa osalta oppilaan ja huoltajien kanssa myös erilaisten järjestelmien kautta (Wilma, sähköiset oppimisympäristöt).
- Huomioi opetuksessa ja arvioinnissa erilaiset oppijat sekä edistää vuorovaikutusta ja hyvää ryhmädynamiikkaa omilla tunneillaan. Tiedottaa oppilaita ja huoltajia oppiaineen arvioinnista.
- On selvillä oman oppiaineensa jatkokoulutusmahdollisuuksista ja työelämän tarpeista ja mahdollistaa niihin tutustumisen. Ohjaa oppilaita oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.

- Ohjaa oppilaita tunnistamaan opettamiinsa oppiaineisiin liittyen ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan. Tekee yhteistyötä jatko-opintoja tarjoavien oppilaitosten ja työelämän kanssa.
- Toimii kielitietoisesti ja sukupuolitietoisesti, tunnistaen jokaisen oppilaan yksilöllisyyden ja persoonallisuuden, ohjaten oppilaita heille yksilöinä sopiviin valintoihin.
- Tekee yhteistyötä muiden opettajien ja oppilaanohjaajan kanssa (työelämävierailut, oppilaitosvierailut ja teemapäivät).
- Seuraa opettamiensa oppiaineiden osalta oppilaiden opintojen etenemistä, hyvinvointia ja mahdollista tuen tarvetta yhdessä oppilaiden ja huoltajien sekä luokanvalvojan kanssa ja ohjaa tarvittaessa henkilökohtaisesti.
- Ohjaa oppilaita ja huoltajia omiin oppiaineisiinsa liittyvissä ainevalintojen tekemisessä (valinnaisuus, kielet, painotukset) ja niiden vaikutusten tunnistamisessa esim. jatko-opintoihin ja työelämään siirryttäessä.
- Osallistuu huoltajatilaisuuksiin yhdessä muiden opettajien kanssa.

Luokanvalvoja

- Luokanvalvoja on oman valvontaryhmänsä luokanohjaaja.
- Antaa tarvittavaa ikäkaudelle sopivaa ohjausta koululaisen taidoissa, oppimaan oppimisen taidoissa sekä sosiaalisissa taidoissa.
- Toimii ryhmänsä lähiohjaajana ja opiskelun motivoijana.
- Perehdyttää koulun käytänteisiin ja vastaa oppilaidensa jatkuvasta ryhmäytymisestä.
- Seuraa oppilaidensa opintojen etenemistä, hyvinvointia ja mahdollista tuen tarvetta yhdessä muiden opettajien ja huoltajien kanssa ja ohjaa tarvittaessa henkilökohtaisesti.
- Tukee oppilaan kouluun kiinnittymistä, seuraa ja ennalta ehkäisee oppilaan poissaoloa koulusta.
- Ottaa puheeksi huolet ja onnistumiset oppilaan koulutyössä oppilaan ja tarvittaessa myös huoltajan kanssa.
- Ohjaa oppilasta muuttamaan toimintaansa ja koordinoi tuen saamista koululla.
- Keskustelee oppilaan tuen tarpeesta ja hyvinvoinnista yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa sovitusti koululla oppilaan asioita edistäen.
- Vastaa oppimisen tuen suunnitelmien päivittämisestä yhteistyössä muiden opettajien kanssa.
- Koordinoi oppilaiden ja huoltajien erilaisiin koulun järjestelmiin tarvittavien tunnusten saamista.
- Ylläpitää vuorovaikutusta oppilaan ja huoltajien kanssa myös erilaisten järjestelmien kautta (Wilma, sähköiset oppimisympäristöt).
- Osallistuu huoltajatilaisuuksiin yhdessä muiden opettajien kanssa.
- Ohjaa oppilaan tarvittaessa oikean henkilön luo (esimerkiksi terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, erityisopettaja, oppilaanohjaaja).

Erityisopettaja

- Yhteistyössä aineenopettajien kanssa erityisopettaja tunnistaa tukea tarvitsevat oppilaat.
- Auttaa oppilaita löytämään omat opiskelutavat sekä tukee aineenopettajia monipuolisten opiskelumenetelmien käytössä.
- Opettaa oppilasta ainekohtaisten oppimaan oppimisen taitojen oppimisessa.
- Antaa tarvittavaa ikäkaudelle sopivaa ohjausta koululaisen taidoissa, oppimaan oppimisen taidoissa sekä sosiaalisissa taidoissa opettamilleen oppilaille.
- Ohjaa oppilasta asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään ja ajankäyttöään sekä arvioimaan edistymistään oppimisen onnistumiseksi. Ohjaa hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan.
- Huolehtii oppimiseen liittyvien testien järjestelyistä.
- Antaa tarvittaessa lausunnon jatko-opintohakua varten.
- Ohjaa oppilaitaan jatko-opintojen suunnittelussa yhteistyössä oppilaanohjaajan kanssa.
- Seuraa oppilaidensa opintojen etenemistä, hyvinvointia ja mahdollista tuen tarvetta yhdessä aineenopettajien ja huoltajien kanssa ja ohjaa tarvittaessa henkilökohtaisesti.
- Ylläpitää vuorovaikutusta oppilaan ja huoltajien kanssa myös erilaisten järjestelmien kautta (Wilma, sähköiset oppimisympäristöt).
- Toimii kielitietoisesti ja sukupuolitietoisesti, tunnistuen jokaisen oppilaan yksilöllisyyden ja persoonallisuuden, ohjaten oppilaita heille yksilöinä sopiviin valintoihin lievittäen näin opinto-, koulutus- ja uravalintojen segregatiota.
- Ohjaa oppilaan tarvittaessa oikean henkilön luo (esimerkiksi terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, luokanvalvoja, oppilaanohjaaja).

Oppilaanohjaaja

- Antaa henkilökohtaista sekä pienryhmäohjausta. Henkilökohtaista ohjausta on hyvä tarjota kaikille yläkoulun oppilaille joka vuosi.
- Pitää luokkamuotoista ohjausta opetussuunnitelmasisältöjen mukaisesti.
- Koordinoi tehostetun ohjauksen tarpeen arviointia ja toteutusta.
- Antaa arvionsa mukaan tehostettua henkilökohtaista ohjausta sitä tarvitseville 8.–9. -luokkalaisille. Ohjaa oppilaita oman opiskelusuunnitelmansa tekemisessä.
- Tutustuttaa oppilaita työelämään TET-jaksojen ja mahdollisten yritysvierailujen välityksellä yhteistyössä koulun muiden aikuisten kanssa. Ohjaa oppilaita oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.
- Ohjaa jatko-opintoihin hakeutumiseen ja ammatinvalintaan.
- Järjestää infotilaisuuksia ja tiedottaa ohjauksellisista asioista, kuten esimerkiksi yhteishaku- ja jatko-opintotilaisuudet.
- Ylläpitää vuorovaikutusta sähköisten järjestelmien kautta (Wilma, sähköiset oppimisympäristöt).
- Ohjaa ja valvoo, että oppivelvollinen täyttää hakeutumisvelvollisuutensa.

- Tarkistaa, missä oppilaat ovat aloittaneet opintonsa opetuksen päätyttyä peruskoulussa ja ilmoittaa ilman oppivelvollisuuden suorituspaikkaa olevat oppivelvolliset asuinkunnalle sekä ilmoittaa tilanteen oppivelvollisen huoltajalle ja/tai muulle lailliselle edustajalle.
- Osallistuu huoltajatilaisuuksiin ohjauksen asiantuntijan roolissa.
- Osallistuu yhteisölliseen opiskeluhoitotyöhön ohjauksen pedagogisena asiantuntijana.
- Suunnittelee ja koordinoi ohjausta oman koulun sisällä.
- Tuntee erilaisia opiskelutekniikoita ja ohjaa oppilasta oppimaan itselleen sopivia oppimisen taitoja.
- Ohjaa oppilasta asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään ja ajankäyttöään sekä arvioimaan edistymistään. Ohjaa hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan.
- Toimii kielitietoisesti ja sukupuolitietoisesti, tunnistuen jokaisen oppilaan yksilöllisyyden ja persoonallisuuden, ohjaten oppilaita heille yksilöinä sopiviin valintoihin lievittäen näin opinto-, koulutus- ja uravalintojen segregatiota.
- Ohjaa oppilaita tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.
- Ohjaa oppilaan tarvittaessa oikean henkilön luo (esimerkiksi terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, luokanvalvoja, erityisopettaja, koulusihteeri, rehtori).
- Ylläpitää ammattitaitoaan osallistumalla muun muassa opinto-ohjaajien tapaamisiin ja koulutuksiin sekä erilaisiin verkostoitumistilaisuuksiin.
- Tekee yhteistyötä ohjauksen näkökulmasta esimerkiksi muiden peruskoulujen, toisen asteen, korkea-asteen, TE-keskuksen, yritysten, elinkeinoelämän ja muiden ohjaukseen liittyvien tahojen kanssa.

Muu henkilökunta

- Toteuttaa oppilaanohjausta osana koulun toimintaa yhdessä opettajien kanssa.
- Vastaa toimenkuvansa mukaan koulutyön sujumisesta.

OPISKELUHUOLLON HENKILÖSTÖ

Opiskeluhoolto on ensisijaisesti **ennaltaehkäisevää ja oppilaitosyhteisöä tukevaa** toimintaa. Elämäntilanne voi joskus muuttua sellaiseksi, että haluaa keskustella opiskeluhoillon ammattilaisen kanssa kahden kesken. Keskustelut ovat luottamuksellisia ja vapaaehtoisia. Oppilailla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaitoksen toimintakulttuuria, joka edistää oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta.

Kuraattorin kanssa voi keskustella muun muassa elämäntilanteen muutoksista, oppimisesta ja koulunkäynnistä, tunne-elämästä, motivaatiosta ja voimavarojen lisäämisestä, kaverisuhteista, lähisuhteista, perhetilanteesta ja vuorovaikutuksen haasteista.

Lapsen tai nuoren huoltaja voi saada ohjausta ja neuvontaa kuraattorilta esimerkiksi koulunkäyntiin, opiskeluun, vanhemmuuteen ja kasvatukseen liittyen. Tarvittaessa kuraattori tekee yhteistyötä esimerkiksi muun opiskeluhooltohenkilöstön, sosiaalitoimen, muiden perhekeskuspalvelujen tai vastaavien tahojen kanssa.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on ensisijaista ja ennaltaehkäisevää. Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaitoksen toimintakulttuuria, joka edistää oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Kuraattori tuo oppilaitoksen yhteisölliseen opiskeluhooltoon ja moniammatilliseen toimintaan oman asiantuntemuksensa. Kuraattori on usein mukana koulun yhteisissä tapahtumissa tai oppilaille suunnatuissa ryhmätoiminnoissa.

Terveydenhoitajan tutuin työmuoto on oppilaiden ja vanhempien tapaaminen vastaanotolla vuosittaisissa terveystarkastuksissa. Terveydenhoitajalle voi aina varata aikaa, mikäli esimerkiksi on huolta tai kysymyksiä oppilaan terveydestä tai hyvinvoinnista. Sairaanhoido ei kuulu kouluterveydenhooltoon.

Koululääkärin vastaanottoon on mahdollisuus terveystarkastusten yhteydessä 1., 5. ja 8. luokalla tai tarpeen mukaan. Kouluterveydenhoolto osallistuu oppimista ja koulunkäyntiä haittaavien pulmien selvittelyyn ja tuen tarjoamiseen yhdessä muiden opiskeluhoillon työntekijöiden kanssa. Tarvittaessa terveydenhoitaja / lääkäri osallistuvat yhteisöllisen ja yksilöllisen opiskeluhooltoryhmän sekä oppimisen tuen ryhmiin. Kouluterveydenhoillon palvelut ovat osa hyvinvointialueen perhekeskuksen palveluja. Terveydenhoitaja / lääkäri auttavat oppilaita ymmärtämään terveiden elämäntapojen merkityksen hyvinvoinnissa, opiskelun sujumisessa sekä elämänhallinnassa sekä kertovat oppilaille mahdollisten sairauksien rajoituksista ammatinvalinnassa.

Psykologin kanssa voi keskustella muun muassa oppimisesta ja koulunkäynnistä, käyttäytymisestä, tunne-elämästä ja mielen hyvinvoinnista, omasta kasvusta ja kehityksestä. Lapsen tai nuoren huoltajana voi saada ohjausta ja neuvontaa psykologilta esimerkiksi koulunkäyntiin, opiskeluun, vanhemmuuteen ja kasvatukseen liittyen. Psykologi tekee yhteistyötä esimerkiksi muun opiskeluhooltohenkilöstön, muiden perhekeskuspalvelujen tai vastaavien tahojen kanssa.

MONIALAISET KOULUN ULKOPUOLISET OHJAUSVERKOSTOT

Oppilaanohjauksessa tehdään yhteistyötä sekä koulun sisällä, että ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa. Ohjauksen yhteistyöverkosto muotoutuu ohjaustehtävän ja oppilaiden ohjaustarpeiden mukaan. Oppilaanohjauksen verkostot koulun ulkopuolella ovat monimuotoiset. Koulun eri toimijat tekevät ohjausyhteistyötä eri koulujen ja oppilaitosten, eri hallinnonalojen, järjestöjen ja elinkeinoelämän kesken. Yhteistyö tukee muun muassa oppilaan kasvua ja kehitystä, jatko-opintovalmiuksien kehittymistä ja sujuvaa siirtymistä jatko-opintoihin.

Perusopetuksen aikana ohjausta tukevia yhteistyökumppaneita ovat mm. viranomaistahot (esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelut, maahanmuuttajapalvelut, poliisi), lasten ja nuorten palvelut (esimerkiksi iltapäivätoiminta, kerhotoiminta, harrastustoiminta), etsivä nuorisotyö, koulunuorisotyöntekijä, kouluvalmentaja, työelämän edustajat, paikalliset yritykset ja työpaikat, esim. TET-ohjaajat, järjestöt ja yhdistykset (esimerkiksi TAT, kerhotoiminta, harrastustoiminta), seurakunta, työ- ja elinkeinohallinto (esimerkiksi yhteistyö oppilaan urasuunnittelussa), toisen asteen oppilaitokset, muut oppilaitokset, korkeakoulut, perusasteen oppilaanohjaajien verkosto ja konsultoivat tahot, Opetushallituksen ohjaus- ja neuvontapalvelu sekä yhteishakujärjestelmä.

KODIN JA KOULUN OHJAUSYHTEISTYÖ

Vanhemmilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Koulu vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Koulun ja huoltajien välillä tehdään vuorovaikutuksellista yhteistyötä koko koulupolun ajan. Kodin ja koulun välinen yhteistyö on osallistavaa, suunnitelmallista ja säännöllistä.

Lähteinä on käytetty Opetushallituksen materiaalia sekä LOOP -Laajennettu Oppivelvollisuus OPinto-ohjaajan työssä 2021 (OAMK) yhteistyökumppaneiden tuottamaa materiaalia.